

‘Ik ben ontsnapt aan een soort gijzeling’



Els (70): “Door de complexe zorg voor Flip kwam ik buiten het normale leven te staan. Ik probeerde er het beste van te maken en financieel zelfstandig te blijven. Er was geen tijd om na te denken en relaties liepen stuk. Achteraf ben ik verbaasd over mijn naïviteit en uithoudingsvermogen. Ik ging door tot een burnout en hernia want ik had geen keus.” Els is alleenstaande moeder van Bram en Flip. Na de Technische Universiteit Delft had ze haar eigen bedrijf. Een slimme, pittige dame die zich de kaas bepaald niet van het brood laat eten. “Ik heb bij Flips woonplekken heel vaak gedacht dat ik er wás” zegt ze. “Maar dan ging het toch weer mis. Begeleiders schatten hem niet goed in, Flip reageerde daar heftig op en de boel escaleerde. Crisisplaatsingen, separeercellen en zelfs een forensisch traject traumatiseerden hem. Hij werd door organisaties vijf keer ‘doorgeschoven’ naar een andere plek en ik kreeg hem tot twee keer toe weer thuis.” Vandaag blikt Els samen met bondgenoot Miranda terug. Welk effect hadden de roerige jaren met Flip op haar als mens en moeder? En wat heeft Miranda voor Els kunnen betekenen?

door: Jacomien Wolfkamp

Flip (38) is een grote sterke man die kerngezond oogt en mooi spreekt, maar het niveau heeft van een peuter. Daarnaast heeft hij autisme en functioneert emotioneel op een leeftijd van anderhalf jaar. De wereld om hem heen gaat te snel en Flip kan moeilijk verbanden leggen. Daardoor geeft hij een verkeerde betekenis aan situaties wat leidt tot angst en spanning. Dan gaat Flip uit onmacht dingen vernielen en soms in de aanval terwijl hij dat eigenlijk niet wil. Zijn beperkingen en agressie veroorzaakten extreme problemen.

Verslaafd aan krachttraining

Els: “Flip moet zijn energie kwijt, anders krijgt hij kortsluiting in zijn hoofd en wordt hij agressief. Vroeger fietste en wandelde ik eindeloos met hem, later werd dat krachttraining. Hij bleek talent te hebben, maar werd er dwangmatig in en raakte verslaafd. Hij duwde zo een lantaarnpaal of een boom om, Flip heeft een extreem sterk lijf. Een zorginstelling moet echt zorgen dat hij zijn energie kwijt kan, maar dat gebeurde steeds niet. Flip was bij mij een gezonde leefstijl gewend, ritme en alleen op feestjes iets lekkers. Ook dat ontbrak. Hij werd te zwaar, raakte ontregeld en uitte dat in agressie. Zo ging het mis bij de ene na de andere zorginstelling. Flip werd weggestuurd naar een andere plek of ik moest hem thuis opvangen terwijl ik daar niet meer toe in staat was.”

“Er werd vaak gedacht die dame regelt het wel, maar als je in de overleefstand staat kun je niet meer denken en heb je geen overzicht. Je weet niet eens meer welke hulpvraag je hebt. Ik moest continu alert zijn, kreeg een burnout en was soms zo boos en in de war van alles dat ik niet meer constructief kon overleggen met professionals. Flip werd als misdadiger beschouwd en ik als gestoord en emotioneel. Ik ben Flips curator, maar met een rechterlijke machtiging gingen instanties daar gewoon overheen. Mijn vriend en ik waren uitgeput en als verantwoordelijke moeder stond ik helemaal alleen. Ik had iemand nodig met kennis, die weet hoe de hazen lopen, die constructief kan denken en handelen.”

Onleefbaar huis

Bondgenoot Miranda (44) werkte als Z-verpleegkundige in een zorginstelling en 19 jaar bij MEE. Inmiddels werkt ze zelfstandig, ze begeleidt en ondersteunt mensen bij complexe zorgvragen. Miranda: “Als anderen afhaken pak ik 't graag op. Die ruimte heb ik als bondgenoot, het is mooi om het verschil te maken in verbetering, zowel op cliëntniveau als hoger.”

“Toen ik bij Els kwam was haar huis onleefbaar geworden, echt gestript. Deuren eruit, stopcontacten eraf en de hendel van de wc afgebroken, die kon je niet meer doortrekken. Els kon geen kant meer op en zat huilend onder de kapstok. Ik had niet meteen de oplossing maar zei tegen haar dat we dit samen aan zouden gaan. Ik ging naast haar staan, maar hield haar ook een spiegel voor over de ongezonde situatie. Daarnaast zette ik haar weer in haar rol als moeder en curator. Els heeft in het verleden hele goede dingen gezegd over wat Flip nodig had. Als daar beter naar was geluisterd had dat 16 jaar ellende gescheeld. Instanties namen haar niet meer serieus.”

Niemand verantwoordelijk voor een plek

“Flip had een PGB, daarom vond men dat Els zelf verantwoordelijk was” zegt Miranda. “Maar Els had niet zélf voor een PGB gekozen, zij had destijds geen alternatief. Iedere instelling in Noord-Nederland had wel een excuus om Flip niet op te nemen. Toen heb ik de messen geslepen en mensen verantwoordelijk gemaakt voor de heftige situatie. Op ’t moment dat er klachten uit de omgeving kwamen over de veiligheid raakte de burgemeester betrokken. ‘Hier moet wat gebeuren’ zei hij. Daarmee werd de situatie ook voor de buitenwereld een crisis en kon er ineens van alles. Gelukkig trof ik een hele goed gedragswetenschapper waar we prima mee konden samenwerken.”

Els uit huis gezet

Miranda: “Met toestemming van Els heb ik haar op advies van de gedragswetenschapper letterlijk uit huis gezet. Zij ging kamperen en bij familie wonen om los te kunnen komen uit haar symbiotische klem met Flip. Een team hulpverleners heeft toen onder leiding van de gedragswetenschapper drie maanden lang 24/7 de zorg voor Flip overgenomen. Flip is in die periode losgeweekt van zijn verslaving aan kracht sport. Els had geen contact met Flip, maar we hielden haar wel op de hoogte. Ze was ook bij alle overleggen. Tegelijkertijd werkten we aan een plan voor een nieuwe woonplek en overlegde ik met instanties. Daarbij zette ik continu Flip voorop. Dan zei ik dit moet écht anders, maar dat lukt niet op de reguliere manier, wat heeft deze man nodig? Els hield de regie, maar uit bescherming hield ik haar wel bewust buiten bepaalde gesprekken.”

Els: “Flip woont nu in midden Nederland, begeleid door een professioneel, creatief en betrokken team. Ik ben geweldig blij dat deze gedragswetenschapper ontzettend goed onderzoek heeft gedaan bij mij, mijn vriend en Miranda. Ze luisterde echt naar wat ik belangrijk vind voor Flip. Daardoor woont hij nu veilig en rustig. Hij hervindt langzaam zijn vertrouwen en is bij vlagen weer zichzelf, een leuke jongen van goede wil.”

Els, wat heeft Miranda voor jou kunnen betekenen?

“Miranda was de redding van Flip en daarmee van mijn rust” antwoordt Els. “Ik ben dankbaar dat ik niet meer permanent alert hoeft te zijn en ongestoord kan slapen en lezen. Ik ben ontsnapt aan een soort gijzeling en kan nu doodgaan zonder zorgen om Flip. Ik leef rustig, probeer gezond te blijven en ga om de twee weken naar Flip. Ik heb geen TV want in mijn echte leven heb ik al genoeg film meegemaakt. En als ik weer naar een belangrijk gesprek moet over Flip overleg ik met Miranda of neem haar mee.”

Miranda: “Els kan het nu weer zelf. Ik heb naast haar gestaan en was bereikbaar als ze mij nodig had. Soms alleen voor een check of ze het goed deed. Nu wandel ik aan de zijlijn mee en houdt Els me op de hoogte hoe goed het gaat. Als ik terugdenk aan die extreme situatie van jaren geleden is het extra bijzonder dat Flip in september na jaren weer thuiskwam om de verjaardag van Els te vieren. Symbolisch hebben ze toen samen de muur schoongemaakt waarop hij zijn boosheid had geuit op Els.

'Haha wat was ik vroeger raar, ik ben niet meer boos' zei Flip toen. Het is mooi om te zien dat Els haar leven weer terug heeft gekregen."